

**UCHWAŁA NR XXX/241/22
RADY GMINY W BĘDKOWIE**

z dnia 21 lipca 2022 r.

w sprawie Planu Odnowy Miejscowości Będków na lata 2022 – 2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583, poz. 1005, poz. 1079) uchwała się, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Będków na lata 2022-2029, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały, który został przyjęty Uchwałą Zebrania Wiejskiego Sołectwa Będków nr 1/2022 z dnia 15 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Będków na lata 2022-2029.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Będków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Gminy

Karol Malinowski

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI BĘDKÓW 2022-2029

Będków 2022 r.

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Charakterystyka miejscowości Będków	2
1) Położenie	2
2) Rys historyczny	5
3) Ludność.....	5
4) Struktura przestrzenna miejscowości	7
3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.....	14
1) Zasoby przyrodnicze	14
2) Struktura agrarna	15
3) Zasoby kulturowe	15
4) Środowisko kulturowe i infrastruktura społeczna.....	20
5) Infrastruktura techniczna	23
6) Infrastruktura drogowa	24
4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości – Analiza SWOT	24
5. Wizja i misja rozwoju miejscowości Będków	26
6. Cele strategiczne i działania	27
7. Wykaz planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w miejscowości Będków w perspektywie 7 lat	28
8. Opis i charakterystyka obszarów związanych z realizacją kosztów związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne.....	29
9. Podsumowanie	30

1. Wstęp

Podstawą działań zamierzających do rozwoju są dokumenty strategiczne, w szczególności kierowane do najmniejszych jednostek samorządowych. Określają kierunki rozwoju, a w głównej mierze definiują elementy wymagające bezwzględnej uwagi. Niniejsze opracowanie ma na celu wzmocnienie działań służących zmniejszeniu dysproporcji w poziomie rozwoju terenów wiejskich w stosunku do terenów miejskich oraz wskazanie możliwości dla lokalnego centrum gminy Będków. Miejscowość Będków stanowi lokalny biegun wzrostu, którego rozwój będzie stanowił o sukcesie całej gminy Będków.

Określenie działań mających na celu rozwój infrastruktury wiejskiej ma na celu podniesienie warunków rozwoju miejscowości nie tylko w kontekście gospodarczy czy ekonomicznym ale w szczególności społecznym i kulturalnym. Wskazane działania nie mogą abstrahować od zasady zrównoważonego rozwoju, gdzie zostają zaspokojone potrzeby współczesnych społeczeństw i przyszłych pokoleń *z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych*¹.

Podstawą opracowania Planu Odnowy Miejscowości Będków jest §10 ust. 2 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 501). Zgodnie z Rozporządzeniem Plan Odnowy Miejscowości zawiera:

- *Charakterystykę miejscowości, w której będzie realizowana operacja,*
- *Inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości,*
- *Ocenę mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja,*
- *Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji,*
- *Opis i charakterystykę obszarów związanych z realizacją kosztów związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego.*

Plan Odnowy Miejscowości Będków został opracowany dla miejscowości Będków w Gminie Będków, stanowi charakterystykę elementów społecznych, ekonomicznych, gospodarczych i kulturowych. Definiuje elementy wymagające wzmocnienia jak również elementy, stanowiące główną oś rozwoju na płaszczyznach nie tylko materialnych, oraz tych niemierzalnych jak tożsamość i patriotyzm lokalny.

Plan Odnowy Miejscowości Będków na lata 2022-2029, jak wspomniano wyżej, stanowi dokument strategiczny określający kierunki działania wskazujące cele, których realizacja wzmocni pozycję miejscowości. W odniesieniu do miejscowości Będków określenie elementów rozwoju będzie wymagało szerokiej analizy nie tylko wewnętrznej ale również powiązań zewnętrznych.

2. Charakterystyka miejscowości Będków

1) Położenie

Miejscowość Będków położona jest w gminie Będków, powiat tomaszowski, województwo łódzkie. Współrzędne geograficzne: 51.587595270984465, 19.74719230362039

¹ Art. 3 pkt. 50 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony przyrody (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 r.)

Miejscowość Będków stanowi centralny ośrodek osadniczy w gminie, jest nie tylko siedzibą władz samorządowych ale również głównym ośrodkiem edukacyjnym, handlowym, komunikacyjnym.

Poniższe rysunki wskazują lokalizację miejscowości na tle map: województwa, powiatu i gminy

Rys. 1. Lokalizacja miejscowości na mapie województwa łódzkiego. Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Rys. 2. Lokalizacja miejscowości na mapie powiatu tomaszowskiego. Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Rys. 3. Lokalizacja sołectwa Będków na mapie gminy Będków. Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

2) Rys historyczny

O pozycji Będkowa stanowi jego bogata historia: pierwsza wzmianka pochodzi aż z 1232 r. Miejscowość rozwinęła się przy ważnych dróg jako osada targowa. W obrębie rzeki Wolbórki niegdyś przebiegały dwa wielkie trakty królewskie: Piotrków - Brzeziny oraz Inowódź – Łęczyca.

Pierwsza wzmianka w źródłach pochodzi z 1232 – 1233 r. i została zapisana jako Bantcov. Są dwa nadania Będkowa: pierwszy w Kodeksie Dyplomatycznym Księstwa Mazowieckiego - wieś stała się własnością duchowną, biskupa kujawsko-pomorskiego Michała. Drugi dokument, wystawiony w Płocku, mówi o potwierdzeniu zamiany, której dokonuje książę Konrad Mazowiecki oddając wieś Gaucov (Gałków) i Będków biskupowi Michałowi.²

Położenie osady nad Wolbórką, rzeką stanowiącą dawną i naturalną granicą ziemi sieradzkiej i łęczyckiej, było korzystne dla rozwoju osady. Najpierw wieś należała do parafii Rosocha. W Księgach Sądowych Łęczyckich można przeczytać wiadomość o mieszkańcach Będkowa. Pierwszą wzmiankę znajdziemy w Liber Lanciensis [Księgi Łęczyckie]1385-1399, która dotyczy Myślibora z Będkowa z roku 1387.

W 1453 roku Będków uzyskał prawa miejskie, a dokument lokacyjny wystawiony został przez Kazimierza Jagiellończyka.

Będków należał do rodziny Spinków (zwanym Wspinkami), którzy przyczynili się do wzrostu znaczenia miejscowości, w tym ufundowali gotycki kościół.

W XVII w. właścicielami miasta byli Dembowscy. Jednym z najbardziej znamienitych właścicieli był Antoni Dembowski – biskup kujawski, związany z dworem Króla Augusta II. Jeden z właścicieli Będkowa – Jan Dembowski (biskup kamienicki) zamierzał przekształcić miejscowość w ośrodek przemysłowo – handlowy. Plany nie doszły do skutku, a poczynione inwestycje nie zostały ukończone i popadły w ruinę. Rolniczy charakter Będkowa nadal dominuje w strukturze, a w małym stopniu rozwija się przemysł i rolnictwo.

W 1869 r. Będków utracił prawa miejskie. Dawna świetność odcisnęła się w układzie przestrzennym, a bryła kościoła nadal dominuje w strukturach.

Na przełomie XIX i XX w. z Będkowem i jego okolicą związał swoje życie i twórczość Władysław Stanisław Reymont.

3) Ludność

Zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2021 r. Będków był zamieszkiwany przez 580 osób, w tym 301 kobiet i 279 mężczyzn.

Zgodnie z poniższą tabelą oraz wykresami wskazuje się, że konieczne jest podjęcie działań zmierzających do ożywienia demograficznego i stworzenia warunków do rozwoju miejscowości.

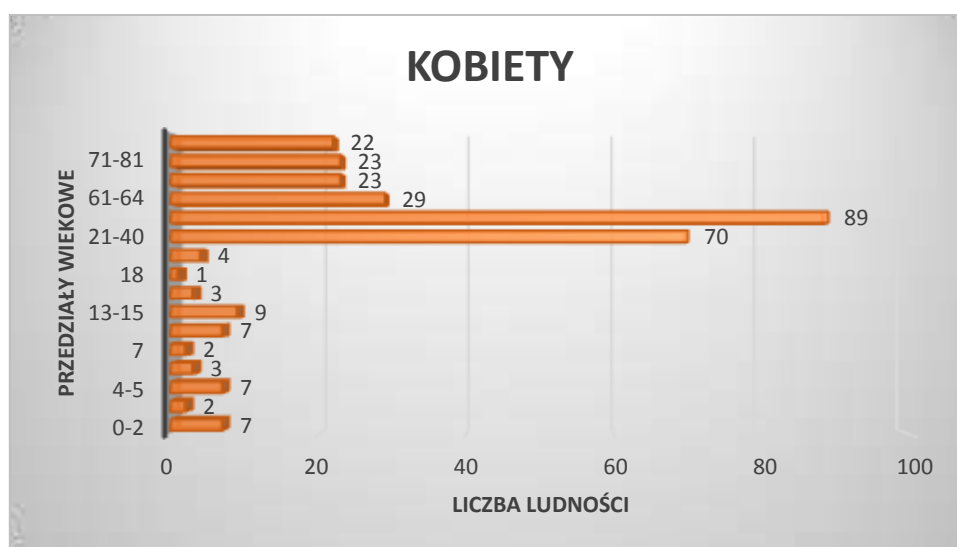
Realizacja prospołecznych celów rozwoju Będkowa ma mieć wpływ na rozwój demograficzny, nie tylko poprzez przyrost naturalny ale przede wszystkim poprzez migracje zewnętrzne. Przyrost mieszkańców jest jednym z czynników warunkujących przyrost gospodarczy a to w konsekwencji stanowić będzie o atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

² <http://www.netomania.kylos.pl/andrzej-1nitek/index.php/historia-regionu-bedkowskiego/bedko3w>

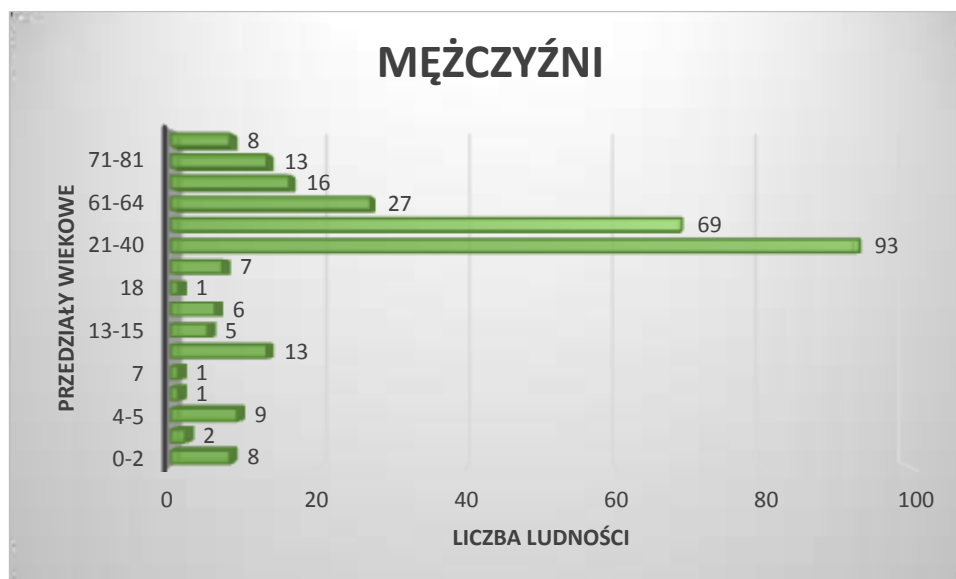
PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI BĘDKÓW

Mężczyźni		Kobiety	
Wiek	Liczba	Wiek	Liczba
0-2	8	0-2	7
3	2	3	2
4-5	9	4-5	7
6	1	6	3
7	1	7	2
8-12	13	8-12	7
13-15	5	13-15	9
16-17	6	16-17	3
18	1	18	1
19-20	7	19-20	4
21-40	93	21-40	70
41-60	69	41-60	89
61-64	27	61-64	29
65-70	16	65-70	23
71-81	13	71-81	23
>81	8	>81	22
Suma	279	Suma	301
RAZEM	57 osób		

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Będkowa. Dane na dzień 31.12.2021 r. Źródło: UG Będków

Wykres 1. Struktura wiekowa mieszkańców Będkowa - kobiety. Dane na dzień 31.12.2021 r. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Będków.

Wykres 2. Struktura wiekowa mieszkańców Będkowa - mężczyźni. Dane na dzień 31.12.2021 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Będków.

Dane statystyczne dotyczące liczby ludności wskazują na mocno starzejące się społeczeństwo Będkowa. Rozwój demograficzny wymaga działań inwestycyjnych i społecznych, których realizacja sprzyjać będzie rozwojowi demograficznemu.

4) Struktura przestrzenna miejscowości

Przestrzenie Będków kształtowany był przez lata, podstawowy kształt wywodzi się z okresu powstawania osady handlowej. Dominującą figurą jest Kościół pw. pw. Narodzenia NMP, którą okala park. Lokalne centrum handlowo – usługowe zlokalizowane jest przy drodze wojewódzkiej nr 716. Dominuje tu funkcja handlowa – sklepy spożywcze, przemysłowe, zlokalizowana jest tu apteka. Dalej zlokalizowany jest ośrodek zdrowia oraz szkoła podstawowa i przedszkole. Taki kształt zabezpiecza dobre połączenie komunikacyjne i dostępność podstawowych usług. Jednocześnie lokalizacja przy drodze wojewódzkiej nr 716 stwarza sytuację niebezpieczną, szczególnie w sąsiedztwie szkoły. W tej mierze niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa nie tylko na drodze.

Należy wskazać, że Będków stanowi centralny ośrodek osadniczy gminy Będków, zabezpieczając podstawowe funkcje edukacyjne, społeczne, administracyjne.

W centralnej części miejscowości zlokalizowane są funkcje handlowe, edukacyjne, obiekty opieki medycznej:

- Edukacja
 - Zespół Szkolno – Przedszkolny:
 - Publiczne Gminne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Będkowie
 - Szkoła Podstawowa im. W. S. Reymonta
- Opieka Medyczna:
 - Amicus – Med.
 - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gminny Ośrodek Zdrowia” w Będkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Dom Kultury w Będkowie
- Obiekty handlowo – usługowe o większym znaczeniu:
 - Budex - Szczepaniak Spółka Jawna
 - Car Service Anna Caban, Dariusz Wrzesiński Spółka Cywilna

- Dino

Poza podstawowymi funkcjami w centralnej części miejscowości zlokalizowana jest również funkcja administracyjna – Urząd Gminy Będków – podstawowa jednostka samorządu terytorialnego.

Dominującą funkcją w układzie urbanistycznym miejscowości Będków jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, skoncentrowana głównie w historycznym układzie. Budynki mieszkalne są zlokalizowane są wzdłuż dróg gminnych, powiatowych i drogi wojewódzkiej nr 716. Budynki głównie jedno i dwukondygnacyjne lokalizowane w głównej mierze kalenicowo. Zabudowa ma charakter zabudowy małomiasteczkowej, gdzie w budynkach wejście jest z ulicy do sieni. Wzdłuż ulicy Warszawskiej widoczny układ pierzejowy z małymi ubytkami. Ulica Warszawska zamknięta dominantą wysokościową i przestrzenną – Kościół pw. Narodzenia NMP.

Na terenie Będkowa występuje również zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zlokalizowana przy Zespole Szkollno – Przedszkolnym.

Ważnym elementem w strukturze jest staw zlokalizowany przy ul. Ujazdowskiej – stanowi obszar rekreacyjny z miejscem do wypoczynku.

Zdjęcie 1. Miejscowość Będków – staw z miejscem rekreacyjnym. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Nie bez znaczenia w zagospodarowaniu przestrzennym jest lokalizacja miejscowości nad rzeką Wolbórką, której przepływ warunkuje możliwość lokalizowania zabudowy.

Południowo – wschodnia część miejscowości jest w większości wolna od zabudowy. Dolina rzeki Wolbórki wyznacza możliwości inwestycyjne na terenie miejscowości poprzez występujące cyklicznie tereny zalewowe. Tereny te powinny zostać niezabudowane, powinny pozostawać w użytkowaniu rolniczym lub naturalnym. Ciąg ekologiczny wyznaczany poprzez rzekę Wolbórkę ma znaczenie nie tylko w przestrzeni lokalnej.

Zdjęcie 2. Miejscowość Będków – staw z miejscem rekreacyjnym. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 3. Miejscowość Będków. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 4. Miejscowość Będków. Urząd Gminy Będków. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 5. Miejscowość Będków, Zespół Szkolno - Przedszkolny. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 6. Miejsowość Będków, Zespół Szkolno - Przedszkolny. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 7. Miejsowość Będków, Gminny Ośrodek Zdrowia. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

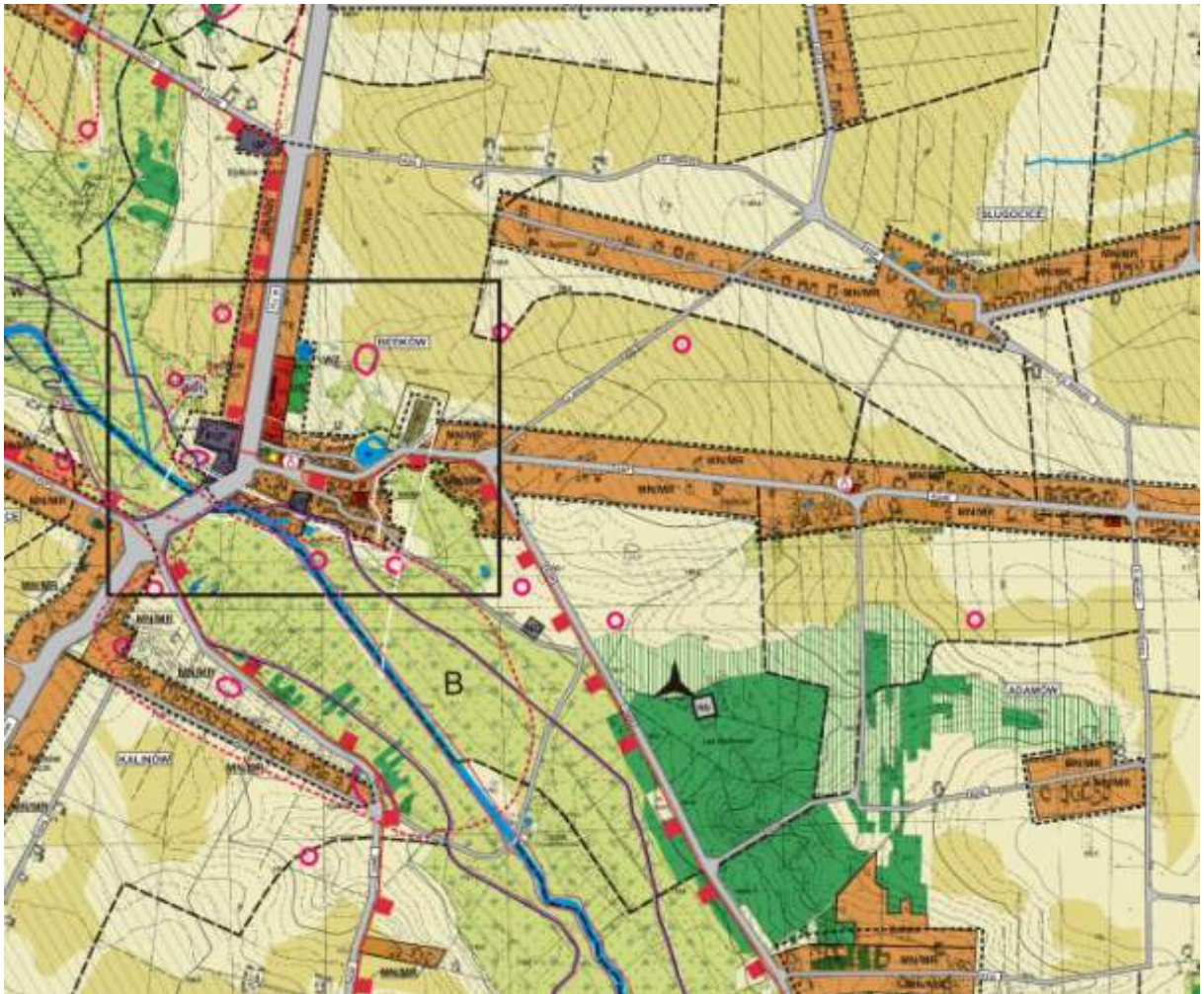
Zdjęcie 8. Miejscowość Będków. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 9. Miejscowość Będków, dolina rzeki Wolbórki. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina

Na terenie miejscowości Będków nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zabudowa lokalizowana jest w oparciu o decyzje administracyjne. Jedynym dokumentem planistycznym obowiązującym na terenie Będkowa jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, sporządzanego dla obszaru całej gminy. Jak stanowią przepisy prawa – studium nie stanowi prawa lokalnego, a jedynie kierunki rozwiązań przestrzennych.

Studium wskazuje możliwość rozwoju funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej i kulturalnej. Pozostałe tereny pozostawia w użytkowaniu rolniczym oraz czynnym biologicznie. Chroniona od zabudowy jest dolina rzeki Wolbórki.

Rys. 4. Wyrys ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Będków. Przyjęte Uchwałą nr VII/35/15 Rady Gminy w Będkowie z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Będków.

Rys. 5. Wyrys ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Będków. Przyjęte Uchwałą nr VII/35/15 Rady Gminy w Będkowie z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Będków.

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

1) Zasoby przyrodnicze

Na terenie miejscowości Będków zlokalizowane są obszary chronione, wymienione w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2022 poz. 916 z późn. zm.). W zachodniej części sołectwa, wzdłuż rzeki Wolbórki wyznaczony został Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki. OCHK Doliny Wolbórki został ustanowiony na mocy Rozporządzenia nr 41/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 21 sierpnia 2007 r. w sprawie ustanowienia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki, potwierdzony Uchwałą nr XXXI/613/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 18 grudnia 2021 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki. Zgodnie z §1 ust. 1 wskazanej Uchwały: *Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki, zwany dalej "Obszarem", obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.*

Przez teren miejscowości przebiega rzeka Wolbórka, która odznacza się nie tylko w krajobrazie Będkowskim ale również w sposobie zagospodarowania terenów, szerokie rozlewiska w okresach wzmożonych opadów jak również w okresie wczesnowiosennych roztopów warunkują możliwość rozwoju zabudowy na tym terenie.

Rejon gminy Będków położony jest na pograniczu dwóch jednostek strukturalno – tektonicznych Polski: Niecka Łódzka i Monoklina Przedsudecka. Natomiast pod względem morfologicznym, gmina leży w obrębie jednostki fizyczno – geograficznej należącej do makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie (j. Kondracki 1978 r.) tj. Równiny Piotrkowskiej.³

Układ hydrograficzny gminy Będków tworzy rzeka Wolbórka, której koryto przebiega przez miejscowość Będków. W zakresie wód podziemnych, gmina znajduje się w zasięgu Kredowego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 401.

Wolbórka ma długość 48,8 km. Przepływa przez Wzniesienia Łódzkie, Równinę Piotrkowską do Doliny Białobrzeskiej. Rzeka bierze swój początek w lasach niedaleko Tuszyna, w Tomaszowie Mazowieckim uchodzi do rzeki Pilicy.

2) Struktura agrarna

Miejscowość Będków zajmują powierzchnię 511,5889 ha.. Struktura agrarna przedstawia się następująco:

- 1) Grunty orne – 304,3178 ha
- 2) Lasy – 41,88 ha
- 3) Łąki – 87,1382 ha
- 4) Pastwiska trwałe – 21,25 ha
- 5) Tereny zabudowane – 26,6574 ha
- 6) Sady – 6,7754 ha
- 7) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe – 0,8000 ha
- 8) Grunty pod wodami - 4,1174 ha
- 9) Drogi – 15,4477 ha
- 10) Nieużytki – 3,2050 ha

Pomimo małomiasteczkowego charakteru większość terenu miejscowości stanowią grunty orne, co stanowi rolniczym charakterze miejscowości. Udział terenów zabudowanych jest większy niż w innych miejscowościach gminy.

3) Zasoby kulturowe

Bogata historia miejscowości Będków odcisnęły się nie tylko w strukturze przestrzennej ale również w istniejącej zabudowie. Na terenie miejscowości zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków:

MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NAZWA OBIEKTU	DATA	NR REJESTRU	DATA WPISU DO REJESTRU
Będków	Parkowa	5	Cmentarz rzymsko-katolicki przykościelny kościoła p.w.Narodzenia NMP i ogrodzenie	poł.XVI w.		
Będków	Parkowa	5	Dzwonnica kościoła par. p.w. Narodzenia NMP	po 1783 r.	327	1967-05-27
Będków	Parkowa	5	Kościół fil. rz-kat. p.w. Narodzenia NMP	1462 r.	2	1967-05-27
Będków	Parkowa	5	Park przykościelny kościoła p.w.Narodzenia NMP	pocz. XX w.		
Będków	Ujazdowska	5	Cmentarz rzymsko-katolicki z	XIX w.		

³ Opracowanie Ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Będków, 2013 r.

			kwaterami z I i II wojny			
Będków			Układ przestrzenny	1232 r.		

Tabela 2. Wykaz obiektów chronionych w tym wpisanych do rejestru zabytków. Źródło: <https://www.wuoz-lodz.pl/>

Zgodnie z Zarządzeniem nr 0050.45.2019 Wójta Gminy Będków z dnia 22 lipca 2019 r. w sprawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Będków, w miejscowości znajdują się obiekty o znacznych i dużych wartościach historycznych:

1. Kościół pw. Narodzenia NMP
2. Dzwonnica przykościelna
3. Park przykościelny
4. Cmentarz przykościelny wraz z ogrodzeniem cmentarza, bramą główną, czterema furtami oraz czterema słupami (obeliskami w linii ogrodzeń)
5. Cmentarz rzymsko – katolicki kwatera z I-II Wojny Światowej
6. Kaplica rzymsko – katolicka pw. Św. Antoniego
7. Młyn
8. Miejski układ przestrzenny

Zdjęcie 10. Kościół pw. Narodzenia NMP. Źródło opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 11. [Redacted] Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 12. [Redacted] opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 13. Dzwonnica przy Kościele pw. Narodzenia NMP, Cmentarz przykościelny. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 14. Kościół pw. Narodzenia NMP, Cmentarz przykościelny. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 15. Park przykościelny. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 16. Park przy

ćkowiak

Zdjęcie 17. Kaplica rzymsko – katolicka pw. Św. Antoniego. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 18. Cmentarz kościelny. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 19. Młyn. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

4) Środowisko kulturowe i infrastruktura społeczna

Będków jako główny ośrodek osadniczy stanowi również główny ośrodek kulturalny, społeczny, sportowy. Na terenie miejscowości funkcjonują kluby sportowe, stowarzyszenia i organizacje aktywizujące społeczność lokalną:

- Akademia Sportu W Będkowie
- Klub Seniora +
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Będkowskiej
- Stowarzyszenie Ziemi Będkowskiej
- Stowarzyszenie Akademia Sportu W Będkowie

W celu zabezpieczenia możliwości rozwoju konieczna jest infrastruktura, która pomoże w rozwoju. Na terenie Będkowa zlokalizowane są obiekty służące społeczeństwu: Dom Kultury w Będkowie, Ochotnicza Straż Pożarna, boisko sportowe przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym, plac zabaw. Obiekty związane z możliwością nie tylko rozwoju ale również spędzaniem wolnego czasu wymagają doposażenia lub modernizacji. Takie działania nie tylko będą stanowiły o jakości przestrzeni ale wspomagać będą rozwój miejscowości.

Zadania jednostki samorządu terytorialnego związane z promocją kultury, sportu i rekreacji są realizowane poprzez realizację obiektów infrastruktury jak również organizacją imprez cyklicznych.

Zdjęcie 20. Dom Kultury w Będkowie. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 21. Dom Kultury w Będkowie. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 22. Plac zabaw. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Zdjęcie 23. Boisko sportowe w Będkowie. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

5) Infrastruktura techniczna

Na terenie miejscowości Będków zlokalizowana jest sieć wodociągowa o długości 8,06 km. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 247 odbiorców. Gospodarka wodno – ściekowa nie została ograniczona tylko do sieci wodociągowej, w miejscowości zlokalizowana jest również sieć kanalizacji sanitarnej o długości 7,1 km, z 186 podłączeniami. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w Będkowie przy ul. Krzywej.

Zdjęcie 24. Oczyszczalnia ścieków Będkowie. Źródło: opracowanie własne. Fot. Paulina Maćkowiak

Oczyszczalnia została wybudowana i funkcjonuje od początku XXI w. Aktualna decyzja wodno – prawna wskazuje, że przepustowość oczyszczalni wynosi $Q \text{ śr. D. } = 190 \text{ m}^3/\text{d}$.

Ścieki do oczyszczalni doprowadzane są w sposób grawitacyjny do pompowni głównej oraz dowożone wozami asenizacyjnymi.

Mieszkańcy mają dostęp do napowietrznej sieci elektroenergetycznej niskiego napięcia, zasilanej poprzez napowietrzną sieć elektroenergetyczną średniego napięcia przebiegającą przez teren miejscowości Będków.

Na terenie gminy Będków zrealizowany został projekt w ramach inwestycji związanej z budową sieci światłowodowej oraz bezprzewodowej na potrzeby dostępu do sieci Internet dla osób wykluczonych cyfrowo na terenie gmin: Moszczenica, Ujazd, Będków, Czarnocin, w ramach zadania: E-LEADER szansą na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dla mieszkańców gmin: Moszczenica, Ujazd, Będków, Czarnocin. W ramach projektu zaangażowane zostały środki w wysokości niemal 13 mln zł. Głównym celem inwestycji było zredukowanie bardzo wysokiego obecnie poziomu wykluczenia cyfrowego na terenie gmin Moszczenica, Ujazd, Będków, Czarnocin, poprzez wykonanie projektu i budowę sieci szerokopasmowej pozwalającej na dostęp do Internetu osobom wykluczonym cyfrowo należącym zgodnie z wytycznymi Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Działanie 8.3 do grupy Ostatecznych Beneficjentów (OB) m. in. osobom ubogim, dzieciom uczącym się i korzystającym ze świadczeń stypendialnych, osobom niepełnosprawnym oraz rodzinom zastępczym.

6) Infrastruktura drogowa

Miejscowość Będków jako ośrodek centralny jest doskonale skomunikowana. Przez teren Będkowa przebiega droga wojewódzka nr 716, łącząca Będków z Piotrkowem Trybunalskim, Koluszkami, Łodzią. Oś główna układu komunikacyjnego uzupełniona jest drogami powiatowymi i gminnymi. Jakość nawierzchni dróg wojewódzkiej i powiatowych jest w zadowalającym stanie, natomiast drogi gminne wymagają uwagi.

Większość dróg nie jest wyposażona w chodniki, są zlokalizowane tylko w centrum miejscowości. Brak ścieżek i tras rowerowych.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości – Analiza SWOT

Opracowując Plan Odnowy Miejscowości, jako dokumentu strategicznego konieczne jest sporządzenie analizy SWOT, stanowiąca podstawową metodę analizy przedsiębiorstwa, a przeniesiona na grunt samorządowy doskonale sprawdza się jako element dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego:

Rys. 5. Zasady Analizy SWOT. Źródło: opracowanie własne.

Diagnoza stanu istniejącego jak również określenie zasobów miejscowości Będków stanowią podstawę działań strategicznych, w tym analizę SWOT polegającą na segregacji posiadanych informacji w zakresie:

- S** Strengths – mocne strony
- W** (Weaknesses) – słabe strony
- O** (Opportunities) – szanse
- T** (Threats) – zagrożenia

ANALIZA SWOT

„S” Silne strony

- Położenie – dobre położenie, bliskość ośrodków o wysokim stopniu rozwoju – Łódź, Piotrków Trybunalski, Tomaszów Mazowiecki
- Tereny atrakcyjne przyrodniczo: dolina rzeki Wolbórki, kompleksy leśne, ukształtowanie terenu
 - Dobre połączenia komunikacyjne
 - Niski stopień przestępczości
- Dostępność infrastruktury technicznej – sieć wodociągowa, sieć kanalizacji sanitarnej, sieć elektroenergetyczna, szerokopasmowy Internet
- Brak znacznego natężenia ruchu w szczególności ruchu tranzytowego na drogach lokalnych
 - Możliwość rozwoju działalności gospodarczej
 - Możliwość rozwoju funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, handlowej
 - Czyste powietrze i brak uciążliwego przemysłu
 - Dostęp do edukacji
 - Infrastruktura sportowa – boisko
 - Obszary o znaczeniu historycznym
 - Władze gminy ukierunkowane na rozwój lokalnej przedsiębiorczości
 - Dobra baza kulturalno - społeczna

„W” Słabe strony

- Brak infrastruktury sprzyjającej rozwoju turystyki – ścieżki i trasy rowerowe
- Brak elementów poprawiających bezpieczeństwo na drogach: chodniki, ścieżki rowerowe
 - Słabo rozwinięta działalność pozarolnicza
 - Brak działań promocyjnych
- Konieczność modernizacji podstawowej infrastruktury: drogi, oświetlenie, sieć wodno – kanalizacyjna
 - Konieczność rozwoju oferty kulturalnej i społecznej
 - Odptyw młodzieży do miast
- Brak dokumentów planistycznych i jasnej polityki przestrzennej w tym wyznaczenia obszarów rozwoju gospodarczego

„O” Szanse

- Współpraca z władzami gminy w zakresie możliwości rozwoju miejscowości
- Sprzyjająca polityka ukierunkowana na rozwój wsi i wyrównywanie dysproporcji obszarów wiejskich
 - Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na rozwój
 - Wzrost świadomości mieszkańców
 - Zaangażowanie mieszkańców
- Podnoszenie jakości życia mieszkańców przez kompleksową termomodernizację, remonty budynków
 - Rozwój aktywnych form wypoczynku
 - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- Stworzenie obszarów aktywności gospodarczej wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę techniczną

„T” Zagrożenia

- Brak wystarczających środków własnych na współfinansowanie projektów
 - Odptyw młodych mieszkańców w poszukiwaniu pracy
 - Starzenie się społeczeństwa
 - Negatywny wizerunek wsi
 - Brak ukierunkowania rozwoju miejscowości Będków
- Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

5. Wizja i misja rozwoju miejscowości Będków

Koniczność sporządzenia planu odnowy jest podyktowana nie tylko możliwością pozyskania funduszy zewnętrznych, ale jako podstawowy dokument strategiczny dedykowany miejscowości Będków. Wizja rozwoju powinna posiadać długookresową perspektywę, co pozwoli na zmianę działania z rozwiązywania bieżących problemów i spraw na dbałość o przyszły stan i rozwój całej wspólnoty.

WIZJA ROZWOJU

- spójne społeczeństwo jako największa wartość miejscowości Będków
- dogodne warunki do życia i prowadzenia działalności
- podniesienie jakości życia poprzez realizację inwestycji prospołecznych
- rozwój terenów rekreacyjnych i sportowych
- poprawa wizerunku i dostępności terenów przestrzeni publicznych

Sformułowana wizja rozwoju pozwoli na ukierunkowanie działań mieszkańców miejscowości Będków przy współdziałaniu i wsparciu władz gminy. Wspólne wyobrażenie rozwoju i zaangażowanie mieszkańców pozwoli na ukierunkowanie działań a w późniejszych etapach będą aktywniej uczestniczyć w konsultacjach i debatach na temat realizacji konkretnych zadań.

MISJA ROZWOJU

Podejmowanie działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, tworzenie wzorowych warunków do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, rozwoju rolnictwa w nowych obszarach, rozwój aktywności mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Rozwój nowych form gospodarczych, które nie wpływają negatywnie na jakość środowiska naturalnego. Rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej. Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych poprzez realizację zadań z zakresu infrastruktury

Długookresowy rozwój miejscowości Będków będzie możliwy jedynie poprzez wspólne działanie władz gminy i mieszkańców:

- Wykorzystanie środków zewnętrznych i własnych gminy Będków dla realizacji priorytetowych inwestycji,
- Pobudzenie aktywności mieszkańców i włączenia ich do wspólnych działań na rzecz rozwoju miejscowości Będków,
- Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wykorzystanie zasobów naturalnych, krajobrazowych, historycznych, społecznych,
- Rozwinięcie ośrodka centralnego w celu zabezpieczenia usług społecznych, kulturalnych, administracyjnych i gospodarczych,
- Dążenie do poprawy stanu infrastruktury technicznej i społecznej miejscowości Będków
- Poprawa dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jako realizacja zadań związanych z zakresem gospodarki wodno – ściekowej,
- Modernizacja istniejących obiektów edukacyjnych, sportowych i rekreacyjnych jako elementy gospodarki społecznej,
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez spójne działania w zakresie terenów parków, skwerów i terenów zielonych otaczających obiekty kulturalne.

6. Cele strategiczne i działania

Analiza SWOT pozwoliła na zdefiniowanie wizji rozwoju i misji, które wymagają zdefiniowania celów strategicznych umożliwiających wdrożenie rozwoju:

CEL I Wzrost atrakcyjności miejscowości Będków:

- Poprawa jakości środowiska poprzez realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodno - ściekowej
- Poprawa jakości przestrzeni publicznych poprzez realizację zadań związanych z zagospodarowaniem terenów zielonych
- Poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury społecznej, w tym obiektów edukacyjnych, sportowych i rekreacyjnych
- Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację oświetlenia ulicznego i poprawę stanu nawierzchni dróg

CEL II Wzrost atrakcyjności miejscowości Będków:

- Aktywizacja społeczności lokalnej
- Wzmocnienie tożsamości lokalnej
- Wzmocnienie więzi sąsiedzkich
- Podniesienie kompetencji i świadomości mieszkańców
- Rozszerzanie i propagowanie działań prospołecznych

7. Wykaz planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w miejscowości Będków w perspektywie 7 lat

Nazwa i opis zadania - sołectwo Będków	Harmonogram realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Beneficjenci
Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w m. Będków	2022-2024	3 mln	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Doposażenie placu zabaw w m. Będków	2024-2025	60 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Modernizacja oświetlenia ulicznego w m. Będków	2025-2026	30 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Modernizacja boiska do piłki nożnej	2023-2027	20 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Modernizacja i utwardzenie dróg dojazdowych do pól w obrębie sołectwa Będków	2022-2029	300 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Szkolenia z zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	2022-2029	10 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Szkolenia w zakresie wykorzystywania środków unijnych	2022-2029	10 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy i wsi sąsiednich
Organizacja imprez sportowo rekreacyjnych	2022-2029	10 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Przebudowa sieci wodociągowej na dz. nr 360,380 obręb Będków	2023-2025	200 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Organizowanie szkoleń i kursów dla różnych grup mieszkańców	2022-2029	10 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Zagospodarowanie terenów zieleni przy Domu Kultury w Będkowie	2022-2029	50 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Przebudowa stacji uzdatniania wody w Będkowie	2022-2023	400 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Eko Szkoła Termomodernizacja z wykorzystaniem OZE budynku Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Będkowie	2023-2024	5 mln zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy

Budowa obiektu lekkoatletycznego przy ZSP w Będkowie	2022-2023	150 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy
Organizowanie imprez środowiskowych (Dzień Kobiet, Dzień Mamy, Dzień Dziecka , Konkurs palmy i pisanki)	2022-2029	10 tys zł	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy Będkowa i wsi sąsiednich • Potencjalni mieszkańcy i przedsiębiorcy

8. Opis i charakterystyka obszarów związanych z realizacją kosztów związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne

Planowane działania mają na celu zwiększenie jakości świadczonych przez gminę usług, w szczególności w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców. Odpowiedniej jakości infrastruktura sportowa, edukacyjna, kulturalna, techniczna przekłada się na wartości niemierzalne, jak zadowolenie mieszkańców, komfort życia, rozwój kontaktów społecznych. Przedstawione działania skoncentrowane są na zwiększeniu jakości życia mieszkańców nie tylko miejscowości Będków ale i gminy. Można podzielić cele na:

- Z zakresu infrastruktury technicznej:
 - Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w m. Będków
 - Modernizacja oświetlenia ulicznego w m. Będków
 - Przebudowa sieci wodociągowej na dz. nr 360,380 obręb Będków
 - Modernizacja i utwardzenie dróg dojazdowych do pól w obrębie sołectwa Będków
 - Przebudowa stacji uzdatniania wody w Będkowie
- Z zakresu infrastruktury społecznej:
 - Dopuszczenie placu zabaw w m. Będków
 - Modernizacja boiska do piłki nożnej
 - Zagospodarowanie terenów zieleni- przy Domu Kultury w Będkowie
 - Eko Szkoła Termomodernizacja z wykorzystaniem OZE budynku Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Będkowie
 - Budowa obiektu lekkoatletycznego przy ZSP w Będkowie
- Rozwój kompetencji i świadomości mieszkańców:
 - Szkolenia z zakresie prowadzenia działalności gospodarczej
 - Szkolenia w zakresie wykorzystywania środków unijnych
 - Organizowanie szkoleń i kursów dla różnych grup mieszkańców
- Zwiększenie aktywności mieszkańców, rozwój kontaktów międzysąsiedzkich, promocja miejscowości
 - Organizacja imprez sportowo rekreacyjnych
 - Organizowanie imprez środowiskowych (Dzień Kobiet, Dzień Mamy, Dzień Dziecka , Konkurs palmy i pisanki)

Działania podejmowane przez władze gminy wymagają nie tylko zaangażowania w działanie ale przede wszystkim udział środków finansowych, bez który osiągnięcie standardów i realizacji zamierzonych celów nie jest możliwe. Wskazane zadania mają wymiar realny do osiągnięcia i będą wykorzystywane przez mieszkańców Będkowa. Jest to w pełni uzasadnione i ma pozytywny odbiór społeczny.

Główną osią rozwoju infrastruktury jest zabezpieczenie rosnących potrzeb w zakresie gospodarki wodno – ściekowej poprzez rozbudowę gminnej oczyszczalni ścieków oraz przebudowy stacji uzdatniania wody. Inwestycja nie tylko zwiększy komfort życia mieszkańców, ale zwiększy atrakcyjność inwestycyjną miejscowości. Zabezpieczenie dostępu i rozwoju sieci i obiektów kanalizacji sanitarnej i wodociągowej jest niezbędne do realizacji celów proekologicznych opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju.

W celach infrastrukturalnych jednym z ważniejszych elementów jest stan nawierzchni dróg publicznych, wewnętrznych i dojazdów do pól. W tym zakresie konieczne jest przeznaczenie znacznych środków w celu zabezpieczenia dostępu komunikacyjnego do pól w obrębie sołectwa Będków.

Znaczne środki finansowe zostaną również przeznaczone na modernizację oświetlenia ulicznego. To zadanie jest niezwykle istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa mieszkańców. W tym miejscu należy wskazać, że każda infrastrukturalna inwestycja realizowana na terenach wiejskich wpisuje się w programy samorządowe i rządowe wspierające minimalizację dysproporcji i marginalizacji terenów wiejskich.

Ze względu na jakość świadczonych przez miejscowość usług, w zakresie edukacji, sportu i rekreacji, podjęte zostaną działania zmierzające do poprawy komfortu korzystania z obiektów edukacyjnych (Termomodernizacja z wykorzystaniem OZE budynku Zespołu Szkolno – Przedszkolnego). Zadanie wpisuje się nie tylko w poprawę dostępności usług ale również związane jest ściśle z wymogami ochrony środowiska i gospodarki niskoemisyjnej. Takie działania wpisane są w zasadę zrównoważonego rozwoju, która winna stać się podstawą działań każdej jednostki samorządu terytorialnego. Inwestycja zaangażować będzie największe środki finansowe, należy zauważyć, że obiekt służy nie tylko mieszkańcom miejscowości Będków ale i okolicznych wsi, jako podstawowy obiekt edukacyjny w gminie Będków.

Jedną z ważniejszych inwestycji są: modernizacja boiska i budowa obiektu lekkoatletycznego. Działania z zakresu propagowania zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej istotnie zmieniają spojrzenie na działania gmin wiejskich i pomagają w wyjściu z marginalizacji. Angażują również mieszkańców do działań i zdrowego trybu życia.

9. Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości jest podstawowym dokumentem strategicznym miejscowości jako najmniejszej jednostki samorządowej, a jednocześnie najważniejszej. Wskazuje zasoby miejscowości, nie tylko te materialne ale najważniejsze – społeczne. Określa mocne i słabe strony, przy jednoczesnym definiowaniu szans i zagrożeń.

Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu jest istotne przy aplikowaniu o środki zewnętrzne na lata 2022-2029. Dokument ten będzie stanowił wytyczne dla władz Gminy Będków przy opracowywaniu kierunków rozwoju miejscowości Będków.

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań, wraz z pozyskaniem środków zewnętrznych na ich realizację. Istotą tych zadań jest pobudzenie aktywności mieszkańców oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową.

Zakładane cele, wizja rozwoju oraz misja przewidują wzrost znaczenia miejscowości poprzez rozwój społeczny, kulturalny ale również poprawę wizerunku przestrzeni publicznych i poprawę bezpieczeństwa.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI BĘDKÓW

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.